

# 1 Samen vooruit in Leidschendam-Voorburg

## 2 Het kan wel!

3

4

5

6

7

## 8 Inhoud

|    |                                                         |    |
|----|---------------------------------------------------------|----|
| 9  | Voorwoord Lijsttrekker Mahjoub Mathlouti .....          | 4  |
| 10 | 1. Onderwijs.....                                       | 5  |
| 11 | 2. Zorg: Een gezonde toekomst voor iedereen.....        | 5  |
| 12 | 3. Werk en inkomen: Een goede basis voor iedereen ..... | 7  |
| 13 | 4. Wonen: Een passend huis voor iedereen .....          | 8  |
| 14 | 5. Groene en leefbare wijken .....                      | 9  |
| 15 | 6. Afval .....                                          | 10 |
| 16 | 7. Mobiliteit en verkeersveiligheid .....               | 11 |
| 17 | 8. Sport .....                                          | 13 |
| 18 | 9. Kunst, cultuur en erfgoed .....                      | 14 |
| 19 | 10. Economie.....                                       | 14 |
| 20 | 11. Opvang van nieuwkomers .....                        | 15 |
| 21 | 12. AI .....                                            | 15 |
| 22 | 13. Goed bestuur en burgerparticipatie.....             | 16 |
| 23 | 14. Veiligheid .....                                    | 17 |
| 24 | 15. Gezonde financiën.....                              | 18 |
| 25 |                                                         |    |
| 26 |                                                         |    |

## 27 Voorwoord Lijsttrekker Mahjoub Mathlouti

28 Onze gemeente is mijn thuis. Ik ben geboren in Tunis, Tunesië, maar vanaf mijn derde opgegroeid in  
29 Leidschendam-Voorburg. Hier ging ik naar school, voetbalde ik, maakte ik vrienden en pakte ik de kansen die  
30 mijn leven vormden. Precies daarom zet ik me vol overtuiging in voor een gemeente waar iedereen diezelfde  
31 kansen krijgt — nu en in de toekomst.

32 De afgelopen maanden ben ik intensief in gesprek gegaan met onze inwoners, ondernemers, verenigingen en  
33 maatschappelijke organisaties. Hun ideeën, zorgen en dromen klinken door in dit verkiezingsprogramma. Het  
34 is een programma waar ik trots op ben: samen gemaakt, samen gedragen, en gericht op wat onze gemeente  
35 nodig heeft.

36 Wij kiezen voor sterk onderwijs dat elk kind gelijke kansen biedt. Voor een woonagenda die écht werkt:  
37 passende woningen, doorstroming voor jongeren en senioren, en bouwen binnen de bestaande ruimte —  
38 zonder het groen op te geven. We investeren in mentale gezondheid, preventie en toegankelijke zorg, zodat  
39 niemand er alleen voor staat. En we bouwen aan een groene, veilige en toekomstbestendige leefomgeving  
40 met ruimte om te sporten, te ontmoeten en ontspannen.

41 Ook willen we dat inwoners veel meer invloed krijgen op beslissingen in hun wijk. Want de beste oplossingen  
42 ontstaan wanneer we samen bepalen hoe onze gemeente eruitziet.

43 Met dit programma zetten we koers richting een eerlijke, duurzame en verbindende toekomst voor  
44 Leidschendam-Voorburg. En ik heb ongelooflijk veel zin om samen met onze leden, vrijwilligers én alle  
45 betrokken inwoners de campagne in te gaan.

46 **Samen maken we onze gemeente nog mooier. Het kan wel!**

47

48 **Mahjoub Mathlouti**

49 **Lijsttrekker D66 Leidschendam-Voorburg**

## 1. Onderwijs

De jeugd is onze toekomst. Daarom willen wij als gemeente alles in het werk stellen om kinderen en jongeren een zo goed mogelijke start te geven. Dat betekent dat ieder kind gelijke kansen verdient – de kans om zich veilig te voelen, plezier te maken, nieuwe talenten te ontdekken en zich volledig te ontwikkelen. Onderwijs, sport, kunst en cultuur zijn daarbij onlosmakelijk met elkaar verbonden. Samen vormen ze de basis waarop onze jeugd kan groeien en waarop we bouwen aan een sterke, inclusieve en toekomstgerichte samenleving.

De afgelopen jaren hebben we daarin al belangrijke stappen gezet. Zo hebben we ingezet op een beter gebruik van de voor- en vroegschoolse educatie voor jonge kinderen met een (taal-) achterstand. Ook werken we aan een soepelere overgang van de kinderopvang naar het basisonderwijs en van het basisonderwijs naar het voortgezet onderwijs. Daarnaast is de samenwerking tussen scholen en de buitenschoolse opvang verbeterd, zijn scholen bezig met verduurzaming en hebben we stevig geïnvesteerd in kwalitatief goede en veilige sportaccommodaties.

Goed onderwijs is ontzettend belangrijk. D66 is de onderwijspartij die zich daarvoor inzet. Gemeenten spelen een belangrijke rol bij de huisvesting van scholen. Daarom zetten we in op het versneld vernieuwen en verduurzamen van schoolgebouwen. We willen dat scholen meer worden dan plekken waar les wordt gegeven: ze moeten ook dienen als ontmoetingsplaatsen voor de wijk, als centra waar leren, cultuur en samen leven samenkomen. Elk kind verdient bovendien een inspirerende leeromgeving. Daarom willen we dat alle scholen beschikken over een groen schoolplein, waar kinderen kunnen spelen, leren en ontdekken – van natuuronderwijs tot bijvoorbeeld het kweken van eigen groenten.

### *Investeren in de brede ontwikkeling van kinderen*

D66 Leidschendam-Voorburg vindt dat ieder kind moet kunnen meedoen: op school, thuis, op het sportveld, in de natuur en op het gebied van muziek, kunst en cultuur. We richten ons op meetbare verbetering van taalvaardigheid, fysieke gezondheid en culturele participatie, met extra aandacht voor wijken waar achterstanden zich opstapelen. Onderwijs, sport, muziek, kunst en cultuur versterken elkaar, en juist die samenhang willen we verder verdiepen. Ook willen we kinderen en jongeren nog beter betrekken bij de lokale politiek en de gemeentelijke plannen. Daarnaast zien we nog altijd wachtlijsten bij sportclubs, verouderde schoolgebouwen en een cultuuraanbod dat in sommige wijken niet goed bereikbaar is. Door voorzieningen slimmer en multifunctioneler in te richten – en dichter bij inwoners te organiseren – creëren we meer ruimte voor talentontwikkeling en gelijke kansen in elke wijk. Hóe we dit allemaal willen gaan doen leest u in de verschillende hoofdstukken van dit programma.

De brede ontwikkeling van kinderen gaat vandaag de dag óók over digitale vaardigheden. In een wereld die razendsnel digitaliseert en automatiseert is het urgent dat kinderen al vroeg leren veilig, kritisch en bewust met digitale middelen en sociale media om te gaan, zodat zij beschermd zijn tegen online risico's en volwaardig kunnen meedoen op school, in hun latere loopbaan en in de samenleving.

## 2. Zorg: Een gezonde toekomst voor iedereen

In de zorg zien we dat de vergrijzing toeneemt en dat de druk op de Wmo groeit. Veel ouderen willen graag zo lang mogelijk zelfstandig blijven wonen, maar hebben daar passende ondersteuning bij nodig. Ook de jeugdzorg staat onder grote druk: de wachtlijsten worden langer, de hulpvragen worden complexer en de kosten blijven stijgen. Dit belemmert gezinnen en kinderen in kwetsbare situaties om op tijd de juiste hulp te krijgen.

D66 vindt het belangrijk dat zorg altijd beschikbaar is voor jongeren die dat het hardst nodig hebben. We zien dat de jeugdzorg soms wordt ingezet als lapmiddel voor andere problemen thuis of op school. Dat is zonde en gaat ten koste van kinderen die wél gespecialiseerde zorg nodig hebben. Lichte opvoed- en schoolproblemen worden niet automatisch doorverwezen naar specialistische jeugdzorg, maar eerst aangepakt via onderwijs, wijkteams en preventieve ondersteuning. Een kind is nooit 'het probleem', maar groeit op in een bepaalde context. We kijken daarom naar het hele gezin en bieden ondersteuning die past bij hun situatie, zowel preventief als curatief.

Als het aan D66 ligt, is de gemeente voor relatief eenvoudige hulpverlening niet langer afhankelijk van grote zorgorganisaties. We onderzoeken de mogelijkheid om zelf hulpverleners in dienst te nemen die onze inwoners ondersteunen waar nodig. Wat D66 betreft een oplossing als dit geld bespaart, overbodige bureaucratie voorkomt, en ervoor zorgt dat kennis en ervaring over en met onze inwoners beter behouden blijven binnen de gemeente.

Voor ouderen blijven we inzetten op een sterk Wmo-beleid waarin zelfstandigheid en betaalbaarheid centraal staan. Dat betekent: meer levensloopbestendige woningen, slimme technologie in huis en goede samenwerking met mantelzorgers en wijkzorgteams. In andere gemeenten zien we hoe ouderen langer zelfstandig kunnen blijven wonen dankzij kleinschalige zorgprojecten en gemeenschapswoningen. Zulke voorbeelden willen we ook in Leidschendam-Voorburg benutten.

Voor de jeugdzorg zetten we in op het terugdringen van wachtlijsten, betere samenwerking tussen hulpverleners en een stevige inzet op preventie, zodat problemen zoveel mogelijk vroeg worden gesignaleerd en aangepakt.

D66 Leidschendam-Voorburg wil stevig blijven investeren in de beste zorg voor onze inwoners, met de nadruk op preventie, eigen regie en beleid dat echt aansluit bij de behoeften. Daarbij kijken we ook naar wat elders in het land goed werkt en passen we die lessen toe in onze eigen gemeente. Zo bouwen we stap voor stap aan een gemeenschap waarin iedereen kan wonen, werken en de zorg vindt die nodig is. Een gemeente waar niemand aan de zijlijn staat en waar de basis stevig genoeg is om vooruit te komen.

### *Mentale gezondheid en GGZ voor iedereen*

Mentale gezondheid is een randvoorwaarde voor een gelukkig en betekenisvol leven. In Leidschendam-Voorburg ervaren steeds meer inwoners gevoelens van eenzaamheid, stress of psychische klachten — zowel jongeren als ouderen. D66 wil dat mentale gezondheid net zo vanzelfsprekend bespreekbaar is als lichamelijke gezondheid. Daarom zetten we in op het doorbreken van taboes, het creëren van meer ontmoetingsplekken en het garanderen van passende hulp wanneer dat nodig is.

D66 wil inwoners beter in staat stellen psychische klachten te herkennen en bespreekbaar te maken. Met publiekscampagnes richten we ons op bewustwording en signalering, zodat mentale kwetsbaarheid geen onderwerp meer is waarover gezwegen wordt. Ook versterken we de voorlichting over mentale gezondheid op scholen, sportclubs en in wijkcentra, zodat iedereen — jong en oud — weet waar hij terecht kan en hoe hij anderen kan ondersteunen.

Voor inwoners met onbegrepen gedrag willen we een betere en veiligere aanpak. D66 zet in op één gezamenlijk meldpunt waar woningcorporaties, GGZ-instellingen, politie en andere veiligheidspartners samenwerken om tijdig hulp te bieden. Daarnaast stimuleren we de ontwikkeling van GGZ-herstelcentra: laagdrempelige plekken waar lotgenoten elkaar kunnen ontmoeten, steun kunnen vinden en ervaringen kunnen delen.

Suicidepreventie krijgt een centrale plaats in ons beleid. D66 wil initiatieven zoals inloophuizen en herstelgroepen structureel ondersteunen, zodat inwoners in crisis altijd een toegankelijke en veilige plek hebben om terecht te kunnen.

### Meer aandacht voor de mentale gezondheid van jongeren

Steeds meer jongeren hebben last van prestatiedruk, sociale stress, eenzaamheid en andere psychische problemen. Vaak spelen meerdere factoren tegelijk een rol: verwachtingen vanuit school of omgeving, onzekerheid over de toekomst of een gebrek aan ondersteuning. Deze problemen treffen niet alleen jongeren zelf, maar ook ouders, gezinnen en de samenleving als geheel. D66 vindt dat jongeren in Leidschendam-Voorburg moeten opgroeien in een omgeving waarin mentale gezondheid bespreekbaar is en waarin hulp dichtbij is.

Daarom investeren we in voorlichtingscampagnes op scholen en sportverenigingen, waarbij ook ervaringsdeskundigen worden betrokken om mentale gezondheid op een herkenbare manier onder de aandacht te brengen. We zetten sterk in op preventie en vroegsignalering: docenten en andere professionals krijgen trainingen in het herkennen van signalen van mentale klachten en in suïcidepreventie.

Ook moet psychologische ondersteuning veel toegankelijker worden. D66 wil dat middelbare scholen, mbo-instellingen, hogescholen en universiteiten in de regio structureel kunnen samenwerken met psychologen, zodat leerlingen en studenten snel en eenvoudig hulp kunnen krijgen wanneer dat nodig is. Daarnaast versterken we de samenwerking tussen jongerenwerk, jeugdzorg en scholen om jeugdhulp laagdrempelig en dichtbij te organiseren.

Ook willen we ouders en kinderen beter informeren over de impact van sociale media en schermgebruik. Scholen hanteren hierbij het uitgangspunt ‘telefoon thuis of in de kluis’, zodat jongeren meer rust, focus en sociale balans ervaren.

### Aanpak van eenzaamheid

Eenzaamheid raakt inwoners in elke levensfase. Het beïnvloedt welzijn, mentale gezondheid en zelfs fysieke gezondheid. D66 wil dat niemand er alleen voor staat en dat elke inwoner zich onderdeel kan voelen van de gemeenschap.

We willen dat in iedere wijk aantrekkelijke ontmoetingsplekken zijn waar jong en oud elkaar kunnen ontmoeten en samen activiteiten kunnen ondernemen. Daarnaast zetten we in op laagdrempelige voorzieningen waar mensen terecht kunnen voor een gesprek, coaching of ondersteuning — van buurthuizen tot welzijnsinitiatieven.

D66 hecht grote waarde aan de inzet en ondersteuning van kleine en lokale welzijnsorganisaties. Zij kennen de wijken, herkennen signalen en bouwen duurzame relaties op met inwoners.

Ook ondersteunen we activiteiten die gericht zijn op ontmoeting, welzijn en daginvulling. Of het nu gaat om beweegactiviteiten, creatieve projecten, buurtmaaltijden of vrijwilligersinitiatieven: ze dragen bij aan een gemeente waarin iedereen kan meedoen en niemand zich buitengesloten hoeft te voelen.

## 3. Werk en inkomen: Een goede basis voor iedereen

Leidschendam-Voorburg is over het algemeen een welvarende gemeente, maar ook hier zijn er inwoners die moeite hebben om mee te komen. Ondanks de bestaande armoederegelingen lukt het nog te vaak niet om de mensen te bereiken die er wél recht op hebben. Daarnaast zijn er inwoners die te maken hebben met schulden of langdurig afhankelijk zijn van de bijstand, waardoor grip op de toekomst onder druk staat. D66 vindt daarbij dat kinderen nooit de dupe mogen worden van financiële zorgen thuis. Daarom willen wij extra aandacht voor

175 gezinnen met kinderen, zodat hun kansen en mogelijkheden niet afhankelijk zijn van de financiële positie van  
176 hun ouders.

177 Geen werk hebben, in armoede leven of schulden opbouwen is voor D66 iets wat zo tijdelijk mogelijk moet  
178 zijn. Wij willen inwoners perspectief bieden door hen actief te ondersteunen bij het vinden van werk, het  
179 voorkomen en vroegtijdig signaleren van schulden en het vergroten van hun financiële zelfstandigheid.  
180 Preventie blijft daarbij de rode draad: problemen moeten worden voorkomen voordat ze groot worden.

181 D66 vindt dat armoederegelingen eenvoudiger, beter vindbaar en toegankelijk moeten worden. Te veel  
182 inwoners weten niet dat zij recht hebben op ondersteuning die hen daadwerkelijk vooruit kan helpen. Daarom  
183 zetten wij in op beter bereik, heldere communicatie en laagdrempelige toegang.

184 Voor inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt wil D66 dat begeleiding persoonlijk en effectief is. Dankzij  
185 een eerder aangenomen voorstel van D66 is de gemeente al gestart met intensievere ondersteuning van  
186 inwoners die niet vanzelf de arbeidsmarkt op komen. Deze begeleiding richt zich op duurzame routes naar  
187 werk, scholing of omscholing, met oog voor iemands talenten en gezondheid.

188 Maatwerk is daarbij essentieel. Zeker voor mensen die langere tijd in de bijstand zitten, is actieve begeleiding  
189 noodzakelijk om weer perspectief te bieden. D66 vindt dat iedereen moet kunnen werken naar vermogen: het  
190 liefst in betaald werk, en anders via vrijwilligerswerk als tussenstap om ritme, zelfvertrouwen en sociale  
191 contacten op te bouwen. Want werken is meer dan inkomen alleen — het geeft eigenwaarde en een plek in de  
192 samenleving.

193 Daarnaast wil D66 stevige inzet op schuldhulpverlening voor mensen die dat nodig hebben. We zetten vol in  
194 op preventie en vroegsignalering, in nauwe samenwerking met woningcorporaties, zorgverzekeraars en  
195 energiebedrijven. Er komt extra aandacht voor jongeren die in de schulden raken. Op voorstel van D66 start de  
196 gemeente een gerichte communicatiecampagne die jongeren bewust maakt van financieel gedrag, de risico's  
197 van kopen op afbetaling, en het belang van erover praten en tijdig hulp zoeken. Zo willen we het taboe op  
198 schulden doorbreken en voorkomen dat jonge mensen met een achterstand aan hun volwassen leven  
199 beginnen.

200 Door persoonlijke begeleiding, beter bereik van armoederegelingen en effectieve samenwerking binnen de  
201 regio bouwen we aan een gemeente waarin iedereen kan meedoen — en waar kinderen en jongeren kunnen  
202 opgroeien met kansen, onafhankelijk van de financiële situatie thuis.

## 203 4. Wonen: Een passend huis voor iedereen

204 De woningmarkt in Leidschendam-Voorburg staat onder grote druk. Starters, jonge gezinnen en mensen met  
205 een middeninkomen vinden nauwelijks een betaalbare woning. Senioren die willen verhuizen naar een  
206 kleinere of meer geschikte woning blijven vaak noodgedwongen in een huis wonen dat niet meer past bij hun  
207 levensfase. Tegelijkertijd is er weinig ruimte om bij te bouwen en moeten we scherpe keuzes maken. Voor D66  
208 is één uitgangspunt daarbij glashelder: we bouwen niet in het groen. Onze groene ruimtes zijn essentieel voor  
209 leefbaarheid, gezondheid en biodiversiteit en verdienen stevige bescherming.

210 D66 wil een woningaanbod dat écht past bij de behoeften van onze inwoners. Daarom zetten we in op meer  
211 middeldure huur- en koopwoningen, voldoende sociale huur voor wie dat nodig heeft, en meer gelijkvloerse  
212 en levensloopbestendige woningen voor ouderen. Daarmee stimuleren we doorstroming in de hele  
213 woningmarkt en zorgen we dat jonge inwoners en starters niet hoeven te vertrekken.

214 Omdat ruimte schaars is, kiest D66 voor slimme, duurzame en toekomstbestendige oplossingen die we ook in  
215 andere steden zien werken:

- 216 • bouwen in de hoogte, op plekken waar dat ruimtelijk en maatschappelijk verantwoord is;
- 217 • ontwikkelen zoveel mogelijk rondom OV-knooppunten, zodat wonen, mobiliteit en duurzaamheid
- 218 hand in hand gaan;
- 219 • zoveel mogelijk herontwikkeling van bestaande locaties, in plaats van aansnijden van groen of open
- 220 ruimte.

221 D66 wil dat nieuwe woonwijken toekomstbestendig zijn met schone lucht, schaduwrijke straten, ruimte om te  
 222 bewegen en volop groen om hittestress te verminderen. Parken, groene ontmoetingsplekken en autoluwe  
 223 straten vergroten de leefbaarheid. Wat in andere steden lukt — duurzame bouwprojecten die energiezuinig en  
 224 natuurinclusief zijn — kan ook hier. Bij elk project zoeken we de juiste balans tussen wonen, groen en  
 225 leefkwaliteit.

226 Daarbij hoort ook een veilige openbare ruimte. Nieuwe woongebieden moeten schoon, goed verlicht en  
 227 prettig ingericht zijn, zodat bewoners zich er veilig voelen — overdag én 's avonds. Dit sluit aan bij de bredere  
 228 ambitie van D66 om buurten aantrekkelijker en leefbaarder te maken.

229 Om de sociale woningvoorraad toegankelijk te houden voor de mensen die deze het hardst nodig hebben, wil  
 230 D66 Leidschendam-Voorburg de doorstroming naar middenhuur versnellen. Van woningcorporaties  
 231 verwachten we dat zij hierin actief meebewegen: door bijvoorbeeld het eenvoudiger te maken om een grote  
 232 woning te verruilen voor een kleinere, zonder dat bewoners hun vertrouwde buurt hoeven te verlaten..

233 Met deze keuzes bouwt D66 Leidschendam-Voorburg aan een betaalbare, duurzame en leefbare woningmarkt,  
 234 waarin iedereen — van starter tot senior — een passende plek kan vinden, zonder dat ons groen verdwijnt en  
 235 met oog voor de kwaliteit van onze leefomgeving.

## 236 5. Groene en leefbare wijken

237 D66 Leidschendam-Voorburg wil wijken waar het prettig, betaalbaar en toekomstbestendig wonen, leven en  
 238 recreëren is. We streven naar een groene en duurzame gemeente waarin woningen, kantoren en de openbare  
 239 ruimte bestand zijn tegen hitte, droogte en wateroverlast. Inwoners moeten veilig en comfortabel kunnen  
 240 fietsen en lopen naar school, werk, sport, verenigingen en culturele activiteiten. Moderne, multifunctionele  
 241 voorzieningen – zoals sportcomplexen, wijkcentra, scholen en bibliotheken vormen daarbij het kloppend hart  
 242 van de wijk.

243 Omdat elke wijk zijn eigen uitdagingen en kansen kent, zetten we in op gerichte wijkaanpakken waarbij  
 244 bewoners vanaf het begin actief worden betrokken bij de inrichting van hun leefomgeving. Zo bouwen we aan  
 245 wijken die veilig, leefbaar, veerkrachtig en toekomstbestendig zijn.

246 Onze openbare ruimte wordt ingericht met groene ontmoetingsplekken, aantrekkelijke speelzones en  
 247 multifunctionele parken. Sport, cultuur en recreatie worden gecombineerd met vergroening, zodat bewoners  
 248 van alle leeftijden kunnen bewegen, ontspannen en elkaar ontmoeten. Op initiatief van D66 zijn op diverse  
 249 plekken Dunea-watertappunten gerealiseerd in parken, bij speelplekken en langs wandelroutes. Ze stimuleren  
 250 gezond drinkwater, verminderen plastic afval en dragen bij aan een prettige openbare ruimte. Deze  
 251 ontwikkeling zetten we voort.

### 252 *Samen lokaal verduurzamen*

253 D66 blijft zich onverminderd inzetten om onze gemeente leefbaar te houden en verduurzaming voor iedereen  
 254 bereikbaar te maken. In het vorige verkiezingsprogramma beloofden we inwoners beter te ondersteunen met  
 255 informatie, subsidies en kabelgoten. Die belofte is waargemaakt: het Duurzaamheidsprogramma is uitgebreid,  
 256 de middelen zijn verhoogd en inmiddels zijn duizenden subsidies, adviezen en honderden kabelgoten  
 257 verstrekt. Inwoners profiteren zo van lagere energiekosten en kunnen hun elektrische auto opladen met eigen

energie. Ook huishoudens met een krappere budget worden geholpen met energicoaches en energiebesparende maatregelen. D66 zet deze lijn krachtig door: verduurzaming moet goed zijn voor het klimaat én betaalbaar voor alle inwoners.

Verduurzaming begint bij energiebesparing, isolatie en slim gebruik van zelf opgewekte energie. Bewoners zetten sneller stappen als ze dit samen doen. Daarom breiden we de straat- en buurtaanpakken verder uit. Buren hebben vaak vergelijkbare woningen en kunnen gezamenlijk informatie delen, kosten drukken en tempo maken. De gemeente ondersteunt dit wat D66 betreft met deskundige coaches die onderzoeken, adviseren en helpen bij bijvoorbeeld het aanvragen van beschikbare subsidies. Lokale oplossingen voor het opwekken, afnemen en opslaan van energie krijgen daarbij volop ruimte.

Daarnaast moet onze energie-infrastructuur toekomstbestendig worden. Aardgas maakt plaats voor duurzame warmte, zoals warmtenetwerken die mogelijk gevoed worden door geothermie. D66 wil dat de gemeente hierin nauw samenwerkt met de regio. Bij deze innovatieve stappen moet de betaalbaarheid voor inwoners centraal staan en moeten hun belangen zorgvuldig worden meegewogen. De gemeente pakt hierin nadrukkelijk haar vertegenwoordigende rol door het publieke belang te bewaken tegenover leveranciers, te zorgen voor transparante keuzes en zich in te zetten voor eerlijke, betrouwbare en toegankelijke warmtenetten voor iedereen.

### *Meer groen in onze gemeente*

Groen maakt onze wijken gezonder, versterkt de biodiversiteit, helpt tegen hittestress en wateroverlast en verhoogt de leefbaarheid. Daarom wil D66 dat er veel meer groen bij komt. Dankzij onze inzet is het GroenActiePlan ontwikkeld en zijn de afgelopen jaren al veel straten en wijken vergroend, zoals het Jonkheer Carel Sternplein, de Prins Albertlaan en de brede groenstroken rondom de bomen aan het Oosteinde. In de Gravenwijk en Voorburg-Midden is bij rioolvervanging meteen gekozen voor meer groen en waterberging, waardoor deze wijken beter bestand zijn tegen extreem weer. Daarnaast wordt stevig geïnvesteerd in gezonde bomen. Honderden nieuwe exemplaren – waaronder schaduwrijke soorten en vruchtbomen zoals hazelaars, walnoten en appelbomen – worden geplant en versteende plekken worden opnieuw groen ingericht.

De komende jaren wil D66 de openbare ruimte in alle kernen aantrekkelijker en groener maken, met pleinen die uitnodigen tot ontmoeting en veilige plekken voor kinderen om te spelen. Denk aan het Stationsplein in Voorburg, het Damplein in Leidschendam, de Koningin Julianalaan en Julianabaan, het Kennedyplein in Leidschendam en het plein bij de kerk en Het Dorpspunt in Stompwijk. Dit geldt ook voor onze schoolpleinen: die moeten gezonde, koele en speelse plekken worden. Nu zijn veel pleinen versteend en warm in de zomer.

## 6. Afval

Een schone en duurzame gemeente begint bij het verminderen van restafval. Leidschendam-Voorburg moet nog een duidelijke stap zetten om de landelijke doelstellingen te halen. D66 vindt dat het restafval per persoon per jaar omlaag moet – en dat dit haalbaar is als we inwoners op een slimme, praktische en betaalbare manier ondersteunen. We kiezen daarom voor de aanpak die bewezen het beste werkt. Als dat een combinatie is van afval scheiden aan de bron én nascheiding, dan zetten we daarop in. Voor D66 staat één ding centraal: dat we samen zoveel mogelijk waardevolle grondstoffen terugwinnen en verspilling voorkomen. Iedereen kan daarbij een bijdrage leveren.

Tegelijk zien we nog steeds te veel zwerfafval op straat, in wijken en in de natuur. Dat moet anders. D66 kiest voor een aanpak die werkt: **informerende, faciliterende én handhavende**. We blijven inwoners en bezoekers actief wijzen op het belang van een schone leefomgeving, zorgen voor voldoende en goed geplaatste afvalbakken én treden op wanneer dat nodig is. Boetes voor het naast containers plaatsen van afval of het achterlaten van rommel horen daar bij. Daarnaast willen we samen met jongeren, scholen en winkels – waaronder

supermarkten rond schoolroutes — afspraken maken om zwerfafval rondom drukke plekken structureel terug te dringen.

## 7. Mobiliteit en verkeersveiligheid

D66 zet zich in voor leefbare buurten waar de openbare ruimte veilig is en ruimte biedt voor ontmoeting en spelen. Verkeersveiligheid en mobiliteit zijn onlosmakelijk verbonden met een leefbare buurt en gemeente.

Op veel plekken wordt te hard gereden. D66 wil dat iedereen veilig naar huis, werk, school en sport kan. Daarom moet de snelheid in onze gemeente omlaag waar dat kan en mogelijk is: op al deze wegen geldt 30 km/u als nieuwe norm met gemotiveerde uitzonderingen op hoofdroutes. Daarmee maken we onze straten bewezen een stuk veiliger voor fietsers, voetgangers en kinderen. Andere gemeenten gingen ons al voor en lieten zien dat dit werkt.

### *Schoolomgevingen veilig en autovrij*

Het brengen en halen van kinderen bij basisscholen zorgt vaak voor onveilige situaties. D66 wil hier actief op inzetten met schoolstraten. Dit zijn tijdelijk autovrije zones rond scholen tijdens de drukste haal- en brengtijden. Ervaring uit steden zoals Parijs, Gent en Utrecht laat zien dat schoolstraten direct bijdragen aan meer verkeersveiligheid, kindvriendelijkheid en leefbaarheid. Ouders en omwonenden reageren in veel gevallen positief, mits de schoolstraten goed zijn ingericht en er duidelijk worden gecommuniceerd.

In 2026 wil D66 in nauwe samenwerking met schoolbesturen, ouders en omwonenden starten met een proef bij drie basisscholen. De proef wordt zorgvuldig gevolgd op verkeersveiligheid en draagvlak, zodat bij succes een bredere uitrol later mogelijk is. Daarnaast moeten schoolstraten en andere veilige schoolomgevingen een vast onderdeel worden van herinrichtingen van straten en wijken, in samenwerking met scholen en wijkteams.

### *Een veilige centrale fietsroute door onze gemeente*

Dwars door onze gemeente loopt een druk gebruikte fietsroute waar dagelijks duizenden kinderen en volwassenen langs scholen, sportverenigingen en ontmoetingsplekken fietsen. Deze route — van ongeveer het Sint Maartenscollege, Gymnasium Novum en de Julianabaan via Forum Sport, de Montessorischool en het Dalton College tot aan de Veurselaan, Scouting, Cartouche, Overdam en de Mall — kent nu nog meerdere onveilige punten.

D66 wil deze belangrijke verbinding stapsgewijs ontwikkelen tot een centrale groene fietsas: een veilige, comfortabele en logische route tussen huis, school en vereniging. Dat vraagt om zorgvuldige afweging, fasering en samenwerking met bewoners, scholen en sportclubs.

Onze ambitie is om in de komende jaren:

- de kruisingen bij de Bernhardlaan, Rembrandtlaan en Rodelaan verkeersveiliger te maken, met nadruk op overzicht, herkenbaarheid en betere oversteekvoorzieningen;
- op logische plekken de fietser waar mogelijk meer voorrang te geven;
- en de Prinses Margrietlaan te ontwikkelen tot een volwaardige fietsstraat, passend binnen de woonomgeving.

Stap voor stap werken we zo toe naar een herkenbare en veilige fietsroute die past bij de schaal van onze gemeente — en die kinderen en volwassenen met vertrouwen kunnen gebruiken.

### *Verkeers- en parkeerproblemen rond de Mall aanpakken*

De Mall of the Netherlands is een aantrekkelijk en modern winkelcentrum, maar de verkeers- en parkeerproblemen eromheen blijven al jarenlang voortduren. Files, opstoppingen en zoekverkeer veroorzaken

348 dagelijks overlast voor omwonenden. Ondanks dat de Mall inmiddels stevig is ingeburgerd, lijkt er nog geen  
349 structurele oplossing te zijn. D66 vindt dat dit niet langer kan.

350 Er moeten daarom stevige verkeersmaatregelen komen die het minder aantrekkelijk maken om met de auto  
351 naar de Mall te komen. Daarbij houden we nadrukkelijk rekening met bezoekers die afhankelijk zijn van de  
352 auto, zoals minder validen, bestemmingsverkeer en met bewoners van de omliggende wijken die niet nog  
353 meer overlast mogen ervaren. Slimme verkeerssturing, betere loop- en fietsroutes en een aantrekkelijke OV-  
354 verbinding moeten ervoor zorgen dat het winkelcentrum goed bereikbaar is zonder extra druk op de  
355 woonwijken.

356 De verkeersmaatregelen moeten worden aangevuld met duidelijke parkeermaatregelen die de bewoners  
357 beschermen. Denk aan gerichte zones, betere handhaving en het waarborgen van voldoende parkeerruimte  
358 voor omwonenden. Zo voorkomen we dat de leefbaarheid van de wijken verder onder druk komt te staan.

#### 359 *OV- en fietsverbindingen beter benutten*

360 De Mall ligt al gunstig bij tram-, bus-, trein- en fietsverbindingen, waardoor bezoekers uit de hele regio  
361 eenvoudig kunnen komen zonder de auto te gebruiken. D66 vindt dat deze duurzame vervoersopties actiever  
362 moeten worden benut. Dit betekent enerzijds betere informatievoorziening en het stimuleren van bezoekers  
363 om te kiezen voor OV en de fiets, en anderzijds het faciliteren van veilig en comfortabel fietsen. Het is  
364 onbegrijpelijk dat er ondanks jarenlange verzoeken uit de gemeenteraad nog steeds geen bewaakte  
365 fietsstalling is gerealiseerd. D66 wil dat dit zo snel mogelijk alsnog gebeurt, zodat fietsen een aantrekkelijk  
366 en veilig alternatief wordt en de parkeerdruk vermindert.

367 Bij alle maatregelen moet de Mall of the Netherlands actief worden betrokken. De Mall profiteert van  
368 bezoekersstromen, maar draagt ook verantwoordelijkheid voor de negatieve effecten ervan. D66 wil dat de  
369 gemeente duidelijke (financiële-) afspraken maakt over de rol van de Mall bij verkeersregie, bereikbaarheid,  
370 fietsvoorzieningen en parkeren.

#### 371 *Naar een toekomstbestendig parkeerbeleid*

372 De situatie rond de Mall staat niet op zichzelf. In steeds meer delen van onze gemeente, zoals Voorburg Noord  
373 en Voorburg West, neemt de parkeerdruk sterk toe. Grote ontwikkelingen zoals de bouw van duizenden  
374 nieuwe woningen net over de gemeentegrens in Den Haag, zorgen voor een forse toename van het  
375 autoverkeer in onze wijken. Als we hier niets aan doen, worden onze inwoners de dupe: zij ondervinden  
376 dagelijks overlast, hebben moeite met parkeren en verliezen woon- en leefkwaliteit.

377 Dit vraagt om scherpe en daadkrachtige politieke keuzes. D66 vindt dat de gemeente proactief moet  
378 anticiperen en maatregelen neemt voordat de leefbaarheid in onze wijken onder druk komt te staan.

379 Parkeerplaatsen in woonwijken moeten beschikbaar blijven voor de bewoners die er daadwerkelijk wonen.  
380 D66 vindt dat bezoekers die er niet horen te parkeren — zoals bezoekers van winkelcentra, bedrijven of  
381 externe evenementen — consequent moeten worden geweerd. Dit betekent niet alleen duidelijke regels,  
382 maar ook actieve en strenge handhaving, zodat bewoners zich geen zorgen hoeven te maken over  
383 parkeeroverlast. Alleen met een consequente aanpak blijft de parkeerruimte eerlijk verdeeld en wordt de  
384 leefbaarheid van de wijk beschermd.

385 Een realistisch en passend aantal parkeerplaatsen voor bewoners hoort daar bij. Juist bij grote herinrichtingen  
386 of nieuwe ontwikkelingen, zodat iedere bewoner een rechtvaardige kans heeft om in de buurt van huis te  
387 parkeren. Daarbij moet altijd oog zijn voor het vergroenen van onze wijken: versteende straten en pleinen  
388 bieden ruimte voor bomen, groenstroken en wateropvang, maar het is essentieel dit op een realistische en  
389 evenwichtige manier te combineren.

Parkeerontheffingen voor bewoners en bezoekers mogen uitsluitend worden verleend aan bewoners die er recht op hebben. D66 vindt dat mensen die niet in de wijk wonen hier geen misbruik van mogen maken. Daarom moeten de systemen voor het aanvragen en controleren van parkeerontheffingen up-to-date, overzichtelijk en effectief zijn. Handhaving moet direct en consequent plaatsvinden wanneer misbruik wordt geconstateerd. Zo blijft het parkeerbeleid eerlijk, transparant en gericht op de bescherming van de bewoners van de wijk.

D66 vindt dat de gemeente hierbij geen half werk kan leveren. Bewoners moeten erop kunnen vertrouwen dat hun woonomgeving bereikbaar, leefbaar en veilig blijft, ook als de druk van buitenaf toeneemt. Het is tijd voor een ambitieus, stevig en toekomstgericht parkeerbeleid waarin bewoners en hun belangen centraal staan, en waarin grote ontwikkelingen zoals de Haagse woningbouw niet leiden tot extra overlast en frustratie in onze wijken.

## 8. Sport

Sport en beweging zijn essentieel voor gezondheid, ontspanning en welzijn. Iedere inwoner en in het bijzonder ieder kind moet lid kunnen worden van een sportclub, of dat nu voetbal, hockey, turnen of een korfbalvereniging is. Daarom blijven we investeren in moderne, duurzame en veilige sportaccommodaties die zich ontwikkelen tot toegankelijke groene ontmoetingsplekken waar sport, gezondheid en ontspanning samenkomen.

Op voorstel van D66 wordt in Leidschendam-Voorburg eindelijk een nieuwe Sport- en Beweegvisie opgesteld. Daarmee leggen we een stevige basis voor de komende jaren. Wij willen de ambitie uit deze visie daadwerkelijk waarmaken: meer kansen om te sporten, meer ruimte om te bewegen en meer aandacht voor een gezonde leefstijl voor al onze inwoners. Sport moet voor iedereen toegankelijk zijn, ongeacht inkomen, achtergrond of fysieke gesteldheid. D66 wil belemmeringen actief wegnemen, onder meer door betaalbaarheid te bevorderen, inclusief aanbod te stimuleren en samenwerking tussen onderwijs, verenigingen en bijvoorbeeld het jongerenwerk te versterken.

We investeren daarnaast in sport en bewegen in de openbare ruimte. Speelplekken, beweegroutes en openbare fitnesspleinen zorgen dat inwoners laagdrempelig in beweging kunnen komen, dicht bij huis. We hebben daarbij ook aandacht voor de behoeften van meisjes: niet alleen maar trapveldjes, maar ook beweegplekken die passen bij hun behoeften.

Dankzij een voorstel van D66 worden bovendien meer Dunea-watertappunten toegevoegd bij sport- en speelplekken en langs wandelpaden, zodat iedereen gratis water kan tappen tijdens het sporten of wandelen. Zo maken we een gezonde leefstijl niet alleen mogelijk, maar vanzelfsprekend.

Onze gemeente werkt inmiddels met een vastgesteld sport- en beheerplan — een belangrijke stap waar D66 sterk voor heeft gepleit. Dit plan zorgt voor structureel onderhoud, duidelijke afspraken met verenigingen en duurzame investeringen in onze sportvoorzieningen. Daarbij hechten we veel waarde aan veiligheid. Zo worden op aandringen van D66 ook de giftige rubberkorrels op sportvelden in onze gemeente uitgefaseerd. Daarnaast vinden wij dat sportaccommodaties doordeweeks zoveel mogelijk toegankelijk moeten zijn voor de buurt, zodat scholen en omwonenden er optimaal gebruik van kunnen maken.

Sport en gezondheid horen bij elkaar. Preventie staat daarbij centraal in het denken van D66: door vroeg te investeren in een gezonde leefstijl voorkomen we problemen later. Sport, bewegen en een gezonde leefomgeving helpen gezondheidsverschillen te verkleinen en versterken het welzijn van onze inwoners. Door onderwijs, sport, muziek, kunst, cultuur en zorg met elkaar te verbinden, bouwen we aan een sterke, inclusieve basis voor alle inwoners — en in het bijzonder kinderen en jongeren.

## 9. Kunst, cultuur en erfgoed

Kunst, cultuur en erfgoed geven inwoners plezier, creativiteit en zelfvertrouwen. Door kunst en cultuur ontmoeten inwoners elkaar en dat versterkt de cohesie in onze gemeente. In de door D66 mogelijk gemaakte nieuwe Cultuurvisie staan cultuurparticipatie, cultuureducatie en het versterken van het bestaande culturele aanbod van onder meer onze bibliotheken, theaters en museum centraal.

In de door D66 mogelijk gemaakte nieuwe Cultuurvisie is ook vastgelegd dat ieder kind recht heeft op een culturele basis, ongeacht achtergrond of inkomen. Daarom willen we meer creatieve en muzikale lessen op school, toegankelijke culturele activiteiten in de wijken en nauwe samenwerking met lokale leraren, kunstenaars en instellingen die samen optrekken. Bibliotheken ontwikkelen we verder tot de huiskamers van de gemeente: plekken waar jong én oud kan leren, maken, ontmoeten en groeien.

Ons erfgoed van de Romeinen, Spinoza en Huijgens tot verschillende monumenten is uniek. Niet voor niets hebben Forum Hadriani en de limes de UNESCO wereld erfgoed status. We zorgen dat dit beter zichtbaar en uitgenut wordt in de gemeente en in ons museum. Daarbij willen we meer kunst in de openbare ruimte – van muurgedichten tot beeldende kunst – zodat cultuur zichtbaar, inspirerend en voor iedereen toegankelijk is. Bijvoorbeeld door informatie te geven over verschillende culturele locaties in onze gemeente door middel van het met je telefoon scannen van een door de gemeente geplaatste QR-code.

## 10. Economie

D66 wil een sterke lokale economie waarin ondernemerschap, werkgelegenheid en innovatie centraal staan. Onze gemeente telt veel zelfstandigen en zzp'ers, en juist zij – net als alle andere ondernemers – moeten de ruimte krijgen om te ondernemen met zo weinig mogelijk belemmerende regels en gemeentelijke bureaucratie.

### *Onze winkel- en horecagebieden sterk houden*

We kopen steeds meer online, waardoor winkelpanden onder druk staan. Als we niet oppassen, kan leegstand in winkelstraten toenemen. Daarom wil D66 dat ondernemers winkel- en bedrijfspanden flexibeler kunnen inzetten, bijvoorbeeld door het achterste gedeelte van een winkel te verhuren als woonruimte, of door combinaties van detailhandel en horeca – zogenoemde 'blurring' – beter mogelijk te maken. Concrete voorstellen hebben we hiervoor de afgelopen periode al gedaan.

Onze gemeente kent diverse winkel- en horecagebieden met ieder hun eigen waarde. De Mall of the Netherlands is de regionale trekpleister van Leidschendam en biedt werkgelegenheid aan honderden inwoners. De Julianabaan is een levendige lokale winkelstraat waar detailhandel, horeca en dienstverlening samenkomen. Het historische centrum van Voorburg, het Huygenskwartier, combineert cultuur en charme. Bezoekers ontdekken er onze rijke geschiedenis via onder andere het Huygensmuseum en buitenplaats Hofwijck. Samen zorgen deze gebieden voor een bruisend Leidschendam-Voorburg.

De bouwontwikkelingen in de Binckhorst in Den Haag bieden naast uitdagingen op het gebied van verkeer ook nieuwe kansen. D66 wil inzetten op het aantrekken van de nieuwe bewoners van de Binckhorst als bezoekers van het oude centrum van Voorburg, zodat dit historische hart profiteert van extra levendigheid, economische activiteit en werkgelegenheid.

### *Terrassenbeleid*

Het huidige terrassenbeleid is verouderd. D66 wil dat onnodige regels verdwijnen en dat er meer ruimte komt voor horeca, zodat onze gemeente aantrekkelijker en gezelliger wordt. Dat kan door parkeerplaatsen om te zetten naar terrassen, door de Franse Kerkstraat in Voorburg permanent autoluw of autovrij te maken en door

476 terrassen het hele jaar door open te stellen. Ondernemers die het Stationsplein in Voorburg willen omtoveren  
 477 tot een gezellig plein, krijgen daar van ons ook in de winter de ruimte voor. D66 heeft hier eerder al concrete  
 478 voorstellen voor gedaan.

479 Veel mensen werken vaker thuis, maar niet iedereen beschikt over een goede werkplek. Daarom stimuleert  
 480 D66 flexwerkplekken voor zzp'ers en werknemers. Bibliotheken kunnen bovendien werkplekken aanbieden  
 481 aan thuiswerkers en studenten, bijvoorbeeld tegen een kleine vergoeding.

482 Lokale bedrijven die maatschappelijk verantwoord en duurzaam ondernemen, verdienen extra steun van de  
 483 gemeente. Denk aan ondernemers die werkplekken bieden aan mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt  
 484 of bijdragen aan CO<sub>2</sub>-reductie, circulaire economie, hergebruik van grondstoffen, afvalvermindering of het  
 485 gebruik van streekproducten.

486 en meedoen.

## 487 11. Opvang van nieuwkomers

488 D66 Leidschendam-Voorburg staat voor humaan en rechtvaardig beleid bij de opvang van asielzoekers en de  
 489 inburgering van statushouders, oftewel nieuwkomers met een verblijfsvergunning. Iedereen die in onze  
 490 gemeente verblijft, verdient veiligheid, waardigheid en de kans om mee te doen.

491 Voor D66 betekent dit dat nieuwkomers vanaf dag één actief betrokken worden bij de samenleving en de  
 492 mogelijkheid krijgen om een nieuw bestaan op te bouwen. De Nederlandse taal vanaf het begin leren is daarbij  
 493 essentieel: taal is de sleutel tot participatie, werk, onderwijs en sociale contacten. Daarom zetten wij in op zo  
 494 snel mogelijk de taal leren, gecombineerd met praktische ondersteuning.

495 Daarnaast geloven wij dat werk of vrijwilligerswerk de snelste weg naar integratie is. Op initiatief van D66 nam  
 496 de gemeenteraad een motie aan om statushouders actiever te begeleiden naar werk en vrijwilligerswerk.  
 497 Daarmee heeft onze gemeente de ambitie uitgesproken om nieuwkomers niet te laten wachten, maar hen  
 498 vanaf het begin kansen te bieden om mee te doen. Vrijwilligerswerk vormt daarbij een belangrijke opstap naar  
 499 regulier werk, het opbouwen van een netwerk en het leren van de taal in de praktijk.

500 D66 stimuleert daarom een nauwe samenwerking tussen de gemeente, lokale werkgevers, maatschappelijke  
 501 organisaties, taalinstellingen en het onderwijs. We zetten daarbij gericht in op sectoren waar maatschappelijke  
 502 tekorten zijn, zoals de (ouderen)zorg, het onderwijs, de bouw en de horeca. Zo verbinden we integratie met  
 503 kansen op de arbeidsmarkt én met versterking van sectoren die onze samenleving draaiende houden.

504 Omwonenden van opvanglocaties actief betrekken vinden wij cruciaal. D66 stimuleert vrijwilligerswerk in de  
 505 opvanglocaties, in samenwerking met het COA, en bevordert ontmoeting en verbinding tussen opvang en  
 506 buurt. Door bewoners, vrijwilligers en nieuwkomers samen te laten werken, ontstaat wederzijds begrip en een  
 507 sterker lokaal netwerk.

508 Tegelijkertijd nemen we de zorgen en eventuele overlast van omwonenden serieus. Hun vragen en  
 509 opmerkingen worden actief gehoord. Het naleven van gemeentelijke regels en afspraken blijft vanzelfsprekend  
 510 gelden voor zowel inwoners als opvanglocaties. Zo zorgen we voor een evenwichtige en gedragen aanpak,  
 511 waarin menselijkheid én verantwoordelijkheid hand in hand gaan.

## 512 12. AI

513 Nieuwe technologie kan de gemeente helpen haar beleid te verbeteren. Kunstmatige intelligentie (AI) kan  
 514 bijvoorbeeld sneller verkeerssituaties beoordelen, beter patronen in criminaliteit zichtbaar maken, waardoor

gemeente en politie eerder en gericht kunnen ingrijpen. AI kan ook bijdragen aan verkeersveiligheid of betere bescherming van persoonsgegevens. Maar de inzet van AI mag nooit ten koste gaan van de rechten en privacy van inwoners. D66 wil dat AI alleen wordt gebruikt als het echt bijdraagt aan oplossingen en dat dit altijd veilig, transparant en toetsbaar gebeurt.

De gemeente beschikt over veel gegevens van inwoners. Het is van groot belang dat deze systemen uitstekend beveiligd zijn. D66 wil dat inwoners actief worden gewezen op de risico's van cybercriminaliteit, zoals phishing en identiteitsfraude, en dat zij eenvoudig advies en ondersteuning kunnen krijgen. Cameratoezicht kan bijdragen aan veiligheid, maar is ook een inbreuk op de privacy. Daarom kiest D66 voor terughoudend gebruik: alleen op plekken waar het echt nodig is en niet langer dan strikt noodzakelijk. Liever zien we extra agenten op straat dan mensen achter schermen.

## 13. Goed bestuur en burgerparticipatie

D66 vindt dat de gemeenteraad er is om het college van B&W scherp te controleren en stevige discussies te voeren over zaken die er werkelijk toe doen. D66 staat bekend om inhoudelijk werk en een kritische, maar constructieve houding. Zo houden we het bestuur van Leidschendam-Voorburg scherp en zorgen we dat besluiten in het belang van álle inwoners worden genomen.

Goed bestuur betekent voor D66 dat inwoners niet alleen meepraten, maar ook écht kunnen meebeslissen over besluiten die hen raken. We willen – zoals we de afgelopen jaren hebben gedaan – burgerparticipatie blijven versterken. Dat betekent inwoners al in een vroeg stadium betrekken bij plannen, transparant zijn over de ruimte voor invloed en duidelijk terugkoppelen wat er met hun inbreng is gedaan.

In de afgelopen periode zijn op aangeven van D66 al belangrijke stappen gezet. Zo is het D66 experimenteertprogramma Burgerparticipatie door de gemeenteraad vastgesteld, zijn er nog nooit zoveel kinderen en jongeren betrokken bij de gemeente en konden inwoners van Voorburg-Noord meedenken over de inrichting van hun buurt. D66 heeft daarnaast concrete voorstellen gedaan om inwoners van alle leeftijden nog beter te betrekken, zoals:

- De eerste kindervragenuren, waarin basisschoolleerlingen vragen konden stellen aan het gemeentebestuur en meepraten over onderwerpen die zij belangrijk vinden zijn een feit, en wat D66 betreft komen er meer;
- Een jongerenadviesraad, zodat jongeren hun advies kunnen geven over onderwerpen die hen raken en nog beter leren hoe democratie werkt;
- Een burgerforum, waarin een door loting gekozen groep inwoners samen nadenken over grote en complexe thema's zoals de inrichting van hun woonwijk.

D66 is trots op de waardevolle bijdrage van bestaande adviesraden, ondernemersplatforms en bewonersgroepen. De Adviesraad Sociaal Domein, de Adviesraad Stompwijk, MKB Leidschendam-Voorburg, bewonersplatforms en talloze actieve wijk- en bewonersgroepen zetten zich dagelijks in om onze gemeente en hun eigen buurt beter te maken of op te komen voor hun belangen. Deze betrokkenheid is onmisbaar voor een gemeente die open, democratisch en responsief wil zijn. D66 ondersteunt deze initiatieven daarom van harte en vindt het belangrijk dat deze groepen **sterk in positie worden gebracht én gehouden**, zodat hun kennis en ervaring daadwerkelijk invloed hebben op beleid en besluitvorming.

Ook letten we nauwkeurig op de manier waarop de gemeenteraad zelf functioneert. We willen de betrokkenheid van de raad bij de Vereniging van Nederlandse Gemeenten verder (VNG) vergroten, omdat dit hét platform is waarop gemeenten steeds intensiever samenwerken. Het is van groot belang dat we daar onze stem laten horen en actief meedenken over landelijke ontwikkelingen, en ook daar onze belangen onder de aandacht brengen.

### *Sterkere regionale samenwerking*

D66 vindt dat regionale samenwerking veel beter moet dan in voorgaande jaren. Te vaak wordt onze gemeente verrast door grote ontwikkelingen net over de gemeentegrens, zoals nieuwe woningbouwprojecten in Den Haag, die directe gevolgen hebben voor verkeer, parkeren en leefbaarheid in onze wijken. Dit kan niet langer.

We moeten daarom beter ‘aan de voorkant’ al aan tafel zitten bij onze buurgemeenten en andere regionale partners, zodat we invloed kunnen uitoefenen op plannen voordat ze vergesloofd zijn. Alleen zo kunnen we de belangen van onze inwoners beschermen, overlast voorkomen en ervoor zorgen dat grote externe ontwikkelingen geen negatieve impact hebben op onze wijken. D66 wil dat onze gemeente proactief optreedt in regionale overleggen en afspraken maakt over verkeer, parkeren en infrastructuur, zodat we niet steeds achter de feiten aanlopen.

## 14. Veiligheid

Leidschendam-Voorburg is een veilige gemeente – en dat moet zo blijven. Waar veiligheid onder druk staat, moet snel worden ingegrepen. Of het nu gaat om de straat, de sportvereniging, achter de voordeur of online. D66 kiest voor een gemeente die inwoners beschermt en ondersteunt.

Wij willen dat signalen van onveiligheid vroegtijdig worden opgepakt. Dat kan gaan om jeugdgroepen die dreigen af te glijden richting criminaliteit, of ondernemers die door financiële problemen kwetsbaar worden voor criminele inmenging. Dit soort ondermijning tast het fundament van de samenleving aan. De gemeente moet alert zijn, ondernemers actief ondersteunen en waar nodig stevig optreden.

Inwoners weten vaak het best waar problemen spelen: een onoverzichtelijk kruispunt, een donkere fietsroute of plekken waar jongeren zich onveilig voelen. D66 wil dat gemeente, politie en buurtbewoners regelmatig samen de wijk in gaan om knelpunten in kaart te brengen en direct oplossingen te bespreken.

Daarnaast stimuleert en investeert D66 in buurtpreventieteams, WhatsApp-groepen en betere verlichting in stegen en donkere straten. Met eenvoudige maatregelen, zoals goed hang- en sluitwerk of bewustwording over woninginbraak, maken we onze gemeente veiliger.

### *Huiselijk geweld tegengaan*

Iedereen moet zich vrij en gelijkwaardig kunnen bewegen in onze samenleving. Toch blijft huiselijk geweld vaak verborgen, terwijl de gevolgen voor slachtoffers, kinderen en hele gezinnen ingrijpend zijn. D66 kiest daarom voor een duurzame en preventieve aanpak die niet alleen ingrijpt wanneer het misgaat, maar vooral voorkomt dat geweld ontstaat of terugkeert. In Leidschendam-Voorburg staat niemand er alleen voor wanneer de thuissituatie onveilig wordt.

Daarnaast is **femicide** — het dodelijke geweld tegen vrouwen — en kindermishandeling nog altijd een harde realiteit. D66 vindt dat signalen nooit mogen worden genegeerd en dat slachtoffers altijd moeten kunnen rekenen op professionele, toegankelijke en veilige ondersteuning.

Om dat te bereiken versterken we de voorlichting op scholen en onder zorgprofessionals, buurtteams en wijkagenten. Door signalen eerder te herkennen, kunnen hulpverleners sneller en effectiever handelen. We investeren in extra plekken in veilige opvanglocaties en in betere psychologische begeleiding voor kinderen en partners die met geweld te maken hebben. Daarnaast organiseren we 24/7 toegankelijke en laagdrempelige hulp, met voldoende veilige opvangplekken in onze gemeente en de regio. Ook zorgen we voor stevige en langdurige nazorg, zodat slachtoffers kunnen herstellen, hun zelfstandigheid kunnen terugvinden en opnieuw perspectief krijgen.

## 15. Gezonde financiën

599

600 D66 is het financiële geweten van de gemeenteraad. Wij kijken verder dan de eerstvolgende verkiezingen en  
601 maken keuzes die recht doen aan zowel huidige als toekomstige generaties. Leven boven onze stand en  
602 schulden doorschuiven naar onze kinderen is geen optie.

603 We heffen voldoende belastingen om de gemeente haar taken voor inwoners goed te laten uitvoeren, maar  
604 niet meer dan nodig. Ook vinden we het belangrijk dat lokale belastingen eerlijk verdeeld worden. Een  
605 alleenstaande - bijna de helft van onze inwoners - betaalt in Leidschendam-Voorburg bijna net zo veel als een  
606 gezin van vier. Dat is oneerlijk. Ook hier geldt: de vervuiler betaalt en daarom willen we onze lokale  
607 belastingen eerlijker en rechtvaardiger heffen.

608 Ook de komende jaren blijven we strijden voor een sluitende begroting, waarin structurele uitgaven worden  
609 gedekt door structurele inkomsten. Eenmalige meevallers gebruiken we niet om gaten in de lopende begroting  
610 te vullen, maar voor aanvullende investeringen die de gemeente sterker en duurzamer maken.

611 Daarnaast zetten we de 'methode-Duisenberg' voort: een initiatief van D66 waarmee we de afgelopen vier jaar  
612 hebben gewerkt aan het verbeteren van de kwaliteit van de begroting en de onderliggende financiële stukken,  
613 en daarmee ook de informatiepositie van de raad en de kwaliteit van het politieke debat en de besluitvorming  
614 in de gemeenteraad.

615 Met een sterk D66 in de raad kan Leidschendam-Voorburg rekenen op gezonde financiën, een transparant en  
616 betrouwbaar bestuur en een democratie waarin inwoners actief meedenken